

Malli alakoulun toimijoille sosiaalisen median hyödyntämisestä seksuaalikasvatuksessa

Milla Keskinen, terveydenhoitaja

Terhi Kulo, terveydenhoitaja, terveystieteiden kandidaatti

Seksuaalisuus haltuun -koulutus, HAMK, joulukuu 2020

Sisälllys

1. Oppimistehtävän tarkoitus ja tavoite
2. Sosiaalinen media ja sosiaalisen median käyttäminen kasvatuksessa ja opetuksessa
3. Alakouluikäisen seksuaalikasvatus
4. Ketkä voivat hyödyntää sosiaalista mediaa seksuaalikasvatuksessa
5. Mistä aiheista tai teemoista seksuaalikasvatusmateriaalia voisi sosiaaliseen mediaan julkaista?
6. Mitä tulee huomioida sosiaalisen median sisältöjen tuottamisessa
7. Sosiaalisen median sisällön tuottaminen Canvalla
 - ❖ Neljä esimerkkiä Canvalla tuotetusta seksuaalikasvatusmateriaalista
8. Sosiaalisen median sisällön tuottaminen Instagamiin instastory- videon avulla
 - ❖ Neljä esimerkkivideota
9. Lähteet

Kuva: Bing

Oppimistehtävän tarkoitus ja tavoite

- Tarkoituksena on kuvata sosiaaliseen mediaan kehitettyjen alakouluikäisten lasten vanhemmille ja koulun henkilöstölle suunnattujen seksuaalikasvatusmateriaalien hyödyntämistä.
- Tavoitteena on kehittää alakoulujen toimijoille, kuten terveydenhoitajille, opinto-ohjaajille, opettajille, koulunkäyntiavustajille sekä muille kouluissa seksuaalikasvatusta antaville tahoille esimerkkejä sosiaalisen median hyödyntämisestä alakouluikäisen seksuaalikasvatuksessa.
- Tavoitteena on helpottaa seksuaalikasvatusta antavien tahojen työtä kehittämällä esimerkkejä, millaisia digitaalisia menetelmiä ja ohjelmistoja voisi seksuaalikasvatuksen tukena käyttää.
- Tässä PowerPoint-esityksessä esittelemme Canvalla ja Instagramin Story-videolla tuotettuja seksuaalikasvatusmateriaaleja.

Sosiaalinen media ja sosiaalisen median käyttäminen kasvatuksessa ja opetuksessa

- Sosiaalisella medialla tarkoitetaan internetin palveluita ja sovelluksia, joissa yhdistyy käyttäjien välinen viestintä ja oma sisällön tuottaminen.
- Sosiaalinen media eroaa perinteisestä joukkoviestinnästä muun muassa siinä, että käyttäjät eivät ole vain vastaanottajia. Sosiaaliseen mediassa voidaan jakaa kommentteja, tykkäyksiä, sisältöjä ja tutustua toisiin ihmisiin.
- Sosiaalisen median tunnusmerkkejä ovat helppokäyttöisyys ja nopea omaksuttavuus, maksuttomuus ja mahdollisuus kollektiiviseen tuotantoon. Sosiaalinen media tarjoaa lukuisia välineitä ja foorumeja viestintään.
- Sosiaalisen median käyttäminen opetuksessa antaa oppimiseen monia mahdollisuuksia, kuten vuorovaikutusvälineitä, yhdessä tekemisen apuneuvoja, julkaisemisen ja sisällön jakamisen tiloja, avoimia aineistoja, verkostoitumispaikkoja ja paljon muuta.
- Useat lapset ja nuoret käyttävät sosiaalisen median palveluita päivittäin. Palvelut ovat heille tuttuja ja tieto helposti saatavilla silloin, kun itselle siihen on paras aika.

Kuva: Bing

Alakouluikäisen seksuaalikasvatus

- ▶ Seksuaalikasvatus on jokaisen ihmisen oikeus.
- ▶ Seksuaalikasvatus voi olla virallista tai epävirallista. Virallinen ja epävirallinen seksuaalikasvatus tukevat toisiaan, jonka vuoksi kaikkien lasten ja nuorten seksuaalikasvattajien tulisi tehdä yhteistyötä keskenään.
- ▶ Alakouluikäisen seksuaalikasvatukseen osallistuvat vanhemmat, opettajat, koulunkäynninohjaajat, terveydenhoitaja sekä muut koulu yhteisön jäsenet.
- ▶ Alakouluikäisen seksuaalikasvatus antaa pohjan hyvälle itsetunnolle, itsensä ja toisten kunnioittamiselle sekä seksuaaliterveydestä huolehtimiselle.
- ▶ Opetussuunnitelma asettaa tavoitteet ja keskeiset sisällöt koulun seksuaalikasvatukselle. Uusi tieto kertyy aiemmin opitun tiedon päälle.
- ▶ Seksuaalikasvatus tapahtuu kolmella (3) eri tasolla:
 - ▶ Seksuaalivalistus: Seksuaaliasioiden viestintää suurille joukoille. Viesti yleensä yksisuuntaista.
 - ▶ Seksuaaliopetus: Pääsääntöisesti pienelle joukolle annettavaa opetusta esimerkiksi koululuokassa
 - ▶ Seksuaalineuvonta: Seksuaalineuvontakoulutuksen käyneen ammattihenkilön antamaa ohjausta yksilölle, pareille tai pienille ryhmille.

Kuva: Bing

Alakouluikäisen seksuaalikasvatus

- ▶ Seksuaalikasvatus on kokonaisvaltaista, eikä sitä voi erottaa muusta kasvatustyöstä. Seksuaalikasvatuksen avulla tuemme lapsen kehitystä omana itsenään ja vahvistetaan lapsen omanarvotuntoa ja lisätään itsetuntemusta
- ▶ Seksuaalikasvatuksen avulla annetaan lapselle valmiuksia tuleviin elämänvaiheisiin. Jokainen elämänvaihe on merkityksellinen ja tärkeä sekä jokainen kokee ne yksilöllisesti.
- ▶ Seksuaalikasvatuksen yksi tärkeimmistä aiheista on lapsen oman ajattelun ja kriittisen pohdinnan tukeminen.
- ▶ Seksuaalikasvatuksen päätehtävä ei ole valmistaa lasta aikuiseen seksiin vaan saada lapsi ymmärtämään hänen oleva arvokas, tärkeä ja upea juuri sellaisena, kuin hän on.

Kuva: Bing

Kuvat: Bing

designed by freepik.com

Ketkä voivat koulu yhteisössä hyödyntää sosiaalista mediaa seksuaalikasvatuksessa

- ▶ Luokanopettajat
- ▶ Opinto-ohjaajat
- ▶ Terveystoimijat
- ▶ Koulu yhteisön muut toimijat, kuten vanhempainyhdistys, kerho- ja ilta päivätoiminnan toimijat.
- ▶ Vanhemmat

Mistä aiheista tai teemoista seksuaalikasvatusmateriaalia voisi sosiaaliseen mediaan julkaista?

- ▶ Lapsen seksuaalisuudesta, seksuaalioikeuksista, murrosiän fyysisistä ja psyykkisistä muutoksista, tunteista, itsensä ja toisten ihmisten arvostamisesta sekä kunnioittamisesta.
- ▶ Turvataidosta sekä kuinka tulee toimia jos on kokenut epäasiallista käyttäytymistä, kiusaamista tai häirintää.
- ▶ Sukupuolten ja seksuaalisuuden moninaisuudesta.
- ▶ Erilaisuudesta, erilaisista perheistä ja perhemuodoista
- ▶ Median vaikutuksesta ihmiskuvaan ja seksuaalisuuteen
- ▶ Oman alueen seksuaalikasvatus ja -terveyspalveluista.

WHO & BZgA 2010, 43-47.

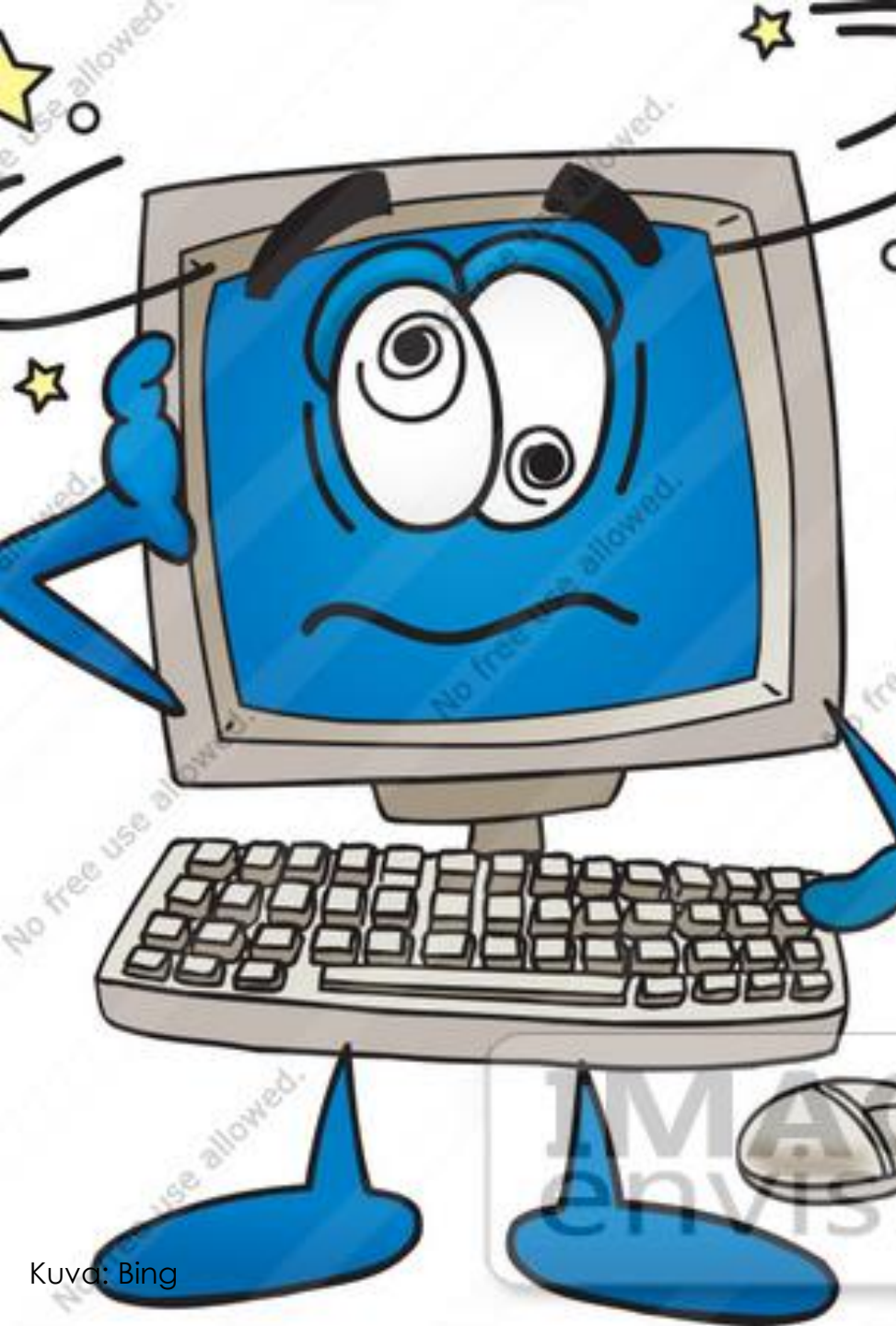

Kuva: Bing

Miten seksuaalikasvatusta sosiaalisessa mediassa voisi toteuttaa

- ▶ Suunnittele aihealue, johon postaukset liittyvät. Selvästi rajattu aihe helpottaa ilmiön monipuolista käsittelemistä. Jos postausten tarkoituksena on esitellä laajemmin mitä seksuaalikasvatus voi olla, postaukset voivat liittyä erilaisiin seksuaalisuuden ja seksuaalikasvatuksen aiheisiin.
- ▶ Suunnittele joku tietty ajanjakso, esimerkiksi 2 viikkoa tai kuukausi, jonka aikana julkaiset valitusta aiheesta säännöllisesti postauksia.
- ▶ Postauksia on hyvä tehdä päivittäin, vähintään 3 postausta viikossa.
- ▶ Postausten säännöllinen julkaiseminen pitää seuraajien mielenkiinnon yllä ja postauksia katsotaan ja kommentoidaan aktiivisesti.
- ▶ Varaa aikaa ja valmistaudu myös vastaamaan seuraajien kommentteihin.

Mitä tulee huomioida sosiaalisen median sisältöjen tuottamisessa

► Tekijänoikeudet

- Teosta saa käyttää ainoastaan tekijän luvalla ja siten kuin tekijä sallii.
- Tekijänoikeus suojaa vain teoksen muotoa, ei sen asiasisältöä. Toisen teoksesta saa levittää omin sanoin tietoa vaikkapa lehdissä, internetissä, kirjassa tai opetuksessa. Tekijä ja lähde ovat toki mainittava hyvän tavan mukaisesti.
- Kuvat ovat myös suojattu tekijänoikeuksin. Turvallisinta on käyttää omissa materiaaleissa, joko itse ottamia kuvia tai CC-merkittyjä kuvia.
- CC-merkitty kuva tarkoittaa Creative Commons-lisenssillä varustettua teosta. Tällaisella CC-lisenssillä varustettuja kuvia saa käyttää laajasti erilaisiin tarkoituksiin.
- Tutustu tekijänoikeuksiin ja tekijänoikeus rajoitusehtoihin esim. <https://creativecommons.fi/lisenssit/> tai <https://operight.fi/> sivustolta ennen sisältöjen jakamista sosiaalisessa mediassa.

Sosiaalisen median sisällön tuottaminen Canvalla

- ▶ Canva on ilmainen verkkoselainpohjainen suunnitteluohjelma. Ohjelmaa voi käyttää verkossa osoitteessa https://www.canva.com/fi_fi/ tai ladata mobiilisovelluksen puhelimelle.
- ▶ Palvelun käyttäminen vaatii ilmaisen rekisteröitymisen ohjelmistoon
- ▶ Palveluun voi rekisteröityä Google-, Facebook-, Apple- tai sähköpostitilin kautta.
- ▶ Rekisteröitymisen ja sisäänkirjautumisen jälkeen palvelussa voi luoda erilaisia visuaalisia sähköisiä tai painettavaksi tarkoitettuja materiaaleja.
- ▶ Sisäänkirjautumisen jälkeen pääset Canvan ohjemateriaaleihin, joiden avulla sisällön tuottaminen onnistuu varmasti.
- ▶ Canva-ohjelmistossa on tuhansia valmiita suunnittelumalleja. Osa suunnittelumalleista ovat maksullisia.
- ▶ Canvan ilmaiset suunnittelupohjat ovat vapaasti käytettävissä ja ladattavissa erilaisiin kuvapalveluihin, kuten Instagramiin tai Facebookiin.

Esimerkki 1.

Mitä on seksuaalisuus?

- Sisältö tuotettu Canvalla
- Suunnittelumalli valittu Canvan ilmaisista Instagram-postaus pohjista.
- Teksti muokattu aiheeseen sopivaksi.
- Postaukseen lisätty linkki, jossa on aiheesta syvällisempää tietoa.
- Postauksen voi jakaa suoraan Canvasta Instagramiin tai johonkin muuhun sosiaalisen median palveluun.
- Hastagina (#) voi käyttää esimerkiksi
 - ❖ #seksuaalikasvatus, #seksuaalisuus, #kasvujakehitys, #seksuaalisuushaltuus

Esimerkki 2. Mitä ovat seksuaalioikeudet?

- Sisältö tuotettu Canvalla
- Suunnittelupohja valittu Instagram-tarina valikosta.
- Hakusana valikkoon valittu sana Love
- Otsikko ja tekstisisältö muokattu aiheeseen sopivaksi.
- Lisätty vapaasti ilmaiseksi käytössä olevia kuvia.
- Kuvien hakusanoina käytetty rainbow ja child.
- Postauksen voi jakaa suoraan Canvasta sosiaalisen median palveluihin, kuten Facebookiin tai Instagramiin.
 - ❖ #seksuaalikasvatus, #seksuaalisuus, #kasvujakehitys, #seksuaalisuushaltuus, #seksuaalioikeudet

Esimerkki 3. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen yhdenvertaisuus

- ▶ Sisältö tuotettu Canvalla
- ▶ Pohjaksi valittu itse ottama kuva ruusuista.
 - ▶ Postauksen kuvan on hyvä liittyä, jollain tavoin postauksen aiheeseen tai olla tunteisiin, arvoihin tai asenteisiin vaikuttavia. Kuvassa olevilta henkilöiltä tulee pyytää kuvan käyttämiseen lupa, jotta sen saa julkaista sosiaalisessa mediassa.
- ▶ Tekstit on lisätty tekstivalikon kautta ja kohdistettu ne kuvaan halutulla tavalla.
- ▶ QR-koodi on tehty QR-generaattorilla URL-osoitteesta. QR-koodin kuva liitetty postaukseen.
 - ▶ Ohjeet QR-koodin käytöstä ja QR-koodi generaattorin löydät <https://www.qr-koodit.fi/etusivu>.
 - ▶ #seksuaalikasvatus, #seksuaalisuus, #kasvujakehitys, #seksuaalisuushaltuus, #yhdenvertaisuus, #sukupuolivähemmistöt, #seksuaalivähemmistöt

Esimerkki 4. Seksuaalikasvatus kuuluu kaikille

- Sisältä tuotettu Canvalla
- Pohjana käytetty itse ottamaa kuvaa kahdesta halaavasta pehmonallesta
- Tekstiin kirjoitettu lukijaan vetoava lausahdus.
- QR-koodin avulla pääsee syventämään tietoa lasten kehotunnekasvatuksesta
- Postauksen voi jakaa suoraan Canvasta Instagramiin tai johonkin muuhun sosiaalisen median palveluun.
- Hastagina (#) voi käyttää esimerkiksi
 - ❖ #seksuaalikasvatus, #seksuaalisuus, #kasvujakehitys, #seksuaalisuushaltuus

**Uskalla kysyä,
kuulla ja kertoa!**
Seksuaalikasvatus kuuluu kaikille!

Instagram ja InstaStories-videot

- ▶ Instagram on ilmainen palvelu kuvien jakamiseen ja sosiaalisen verkoston luomiseen. Palvelussa käyttäjät voivat jakaa kuvia ja videoita, sekä kommentoida ja tykätä toisten jakamasta sisällöstä.
- ▶ Sovelluksen ikäraja on 13 vuotta.
- ▶ Julkaistua sisältöä voi etsiä aihetunnisteiden eli hashtagien (#) avulla, esimerkiksi #seksuaalikasvatus –aihetunnisteella löytyy kaikki julkiset julkaisut, jotka aihetta käsittelevät.
- ▶ Instagram Stories –videot ovat 24h näkyvissä olevaa sisältöä ("tarina", johon kerätään kuvia ja videoita)
 - ▶ Kuviin ja videoihin voi lisätä tekstiä tai piirtää.

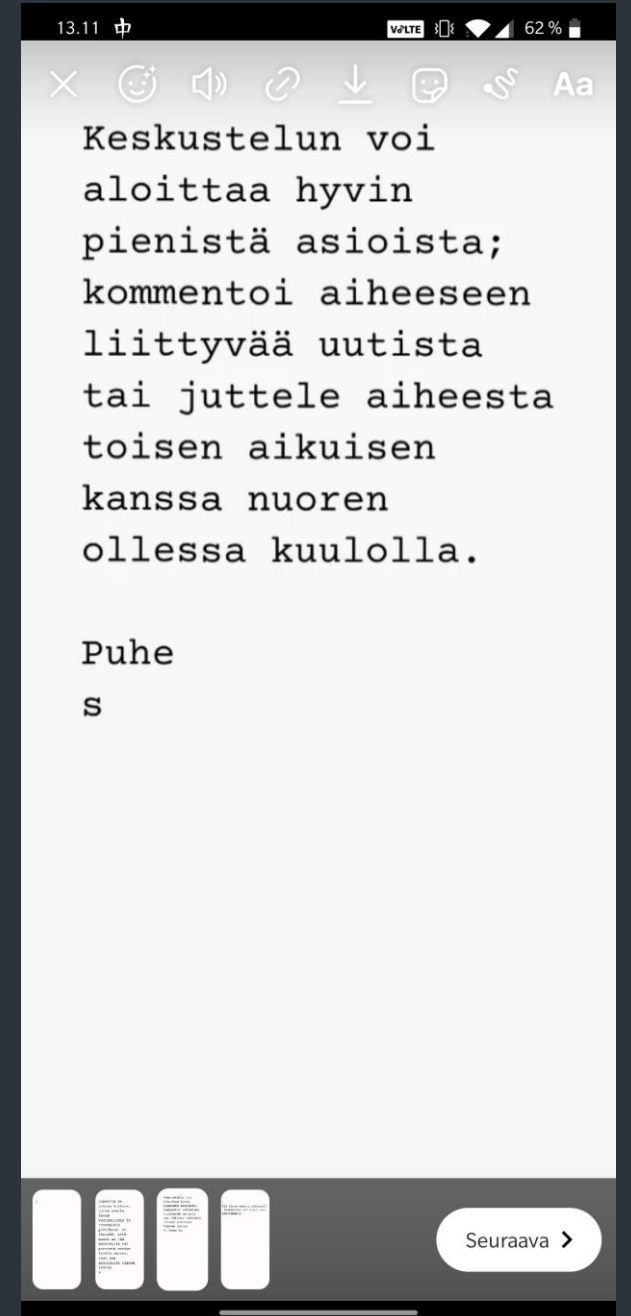
Esimerkki Instagram Stories –palvelun hyödyntämisestä seksuaalivalistuksessa

- ▶ Miten puhua nuorelle seksuaalisuudesta?
 - ▶ Asiasisältö kulkee tekstinä videoissa, taustalla puhetta aiheesta
 - ▶ Näkökulmana kuinka vanhempi voi puhua nuorelle seksuaalisuudesta
 - ▶ Mahdollisuus vain katsoa tai kuunnella tai molempia
- ▶ Videot katsottavissa täältä
 - ▶ [Miten puhua nuorelle seksuaalisuudesta, osa 1](#)
 - ▶ [Miten puhua nuorelle seksuaalisuudesta, osa 2](#)
 - ▶ [Miten puhua nuorelle seksuaalisuudesta, osa 3](#)
 - ▶ [Miten puhua nuorelle seksuaalisuudesta, osa 4](#)
 - ▶ Videot voi julkaista suoraan Instagramiin tai näyttää sellaisenaan

Miten puhua nuorelle seksuaalisuudesta, osa 1 ja 2

- Sisältönä perustelu miksi seksuaalikasvatus tärkeää
- Miten aloittaa keskustelu?
- Millä tavoin puhua?
- Mitä ei pidä kertoa?
- Mitä jos puhuminen ei onnistu?

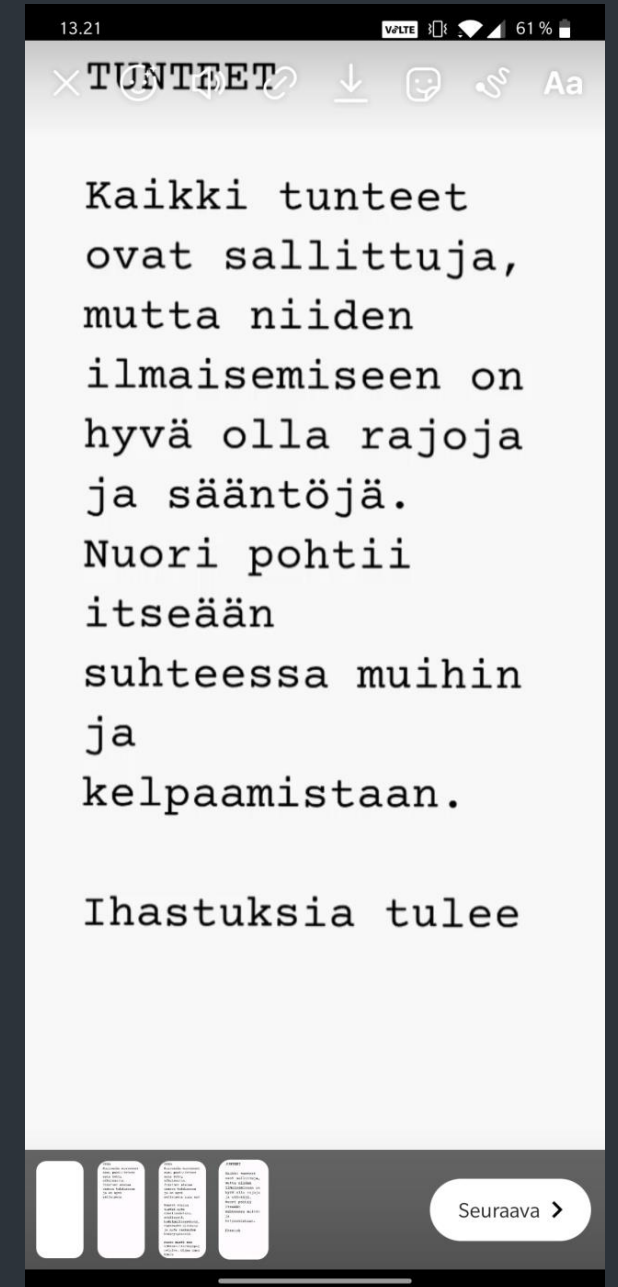

Miten puhua nuorelle seksuaalisuudesta,

Osa 3

Sisältönä, mistä puhua

- Tunteet
- Keho, murrosikä
- Seksitaudit, ehkäisy
- Raskaus, keskeytys
- Mistä saa palveluita?
- Seurustelu, sosiaalisuus

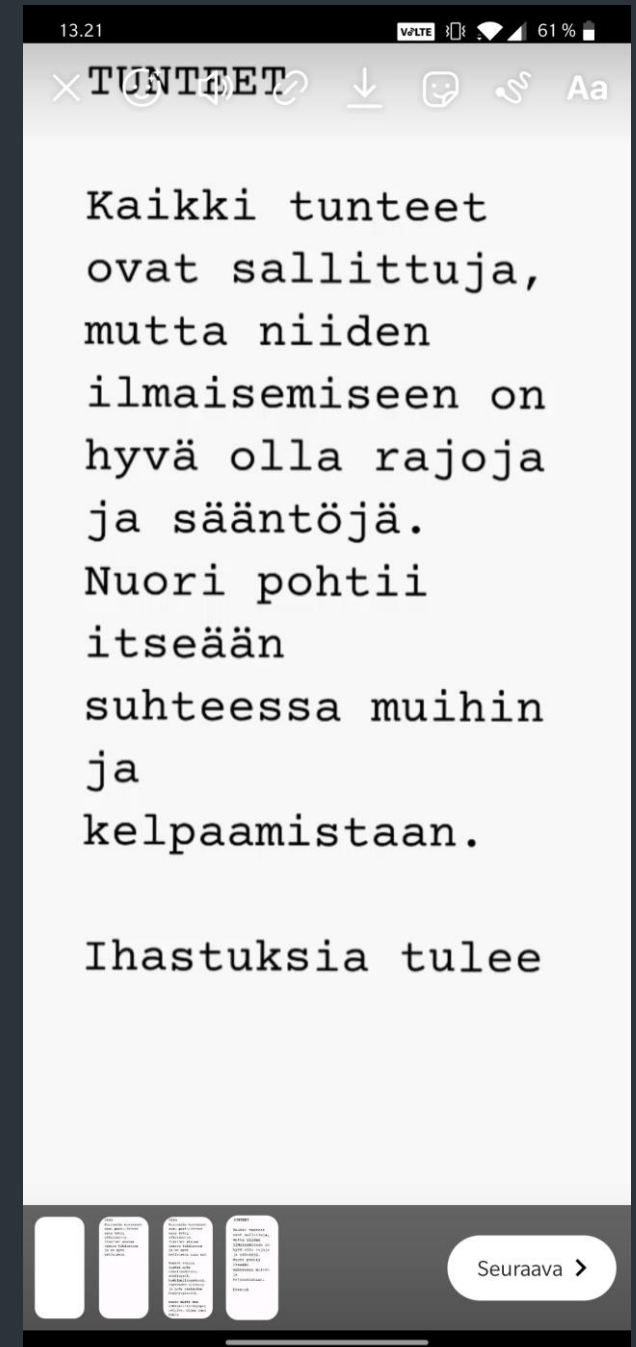

Miten puhua nuorelle seksuaalisuudesta,

Osa 4

Sisältönä, mistä puhua

- Seksuaalisoikeudet
- Velvollisuudet
- Laki
- Mikä on väärin?
- Miten toimia, jos joutuu rikoksen uhriksi?
- Miten vanhempana toimia?

LÄHTEET

- ▶ Adigi. 2020. Aineisto-ohjeet Canvalle. Viitattu 3.12.2020. <https://www.adigi.fi/painoaineiston-ohjeet/canva-aineisto-ohje/>.
- ▶ Bildjuschkin K & Ruuhilahti S. 2012. Mitä ihmettä? – Opas ammattilaisille. Seksuaalikasvatusta 3-9-vuotiaille. Viitattu 8.12.2020. <http://www.nektaria.fi/site/materiaali/>.
- ▶ Canva. 2020. Laadi suunnittelu malli. Viitattu 3.12.2020. https://www.canva.com/fi_fi/.
- ▶ Jyväskylän yliopisto. 2020. Sosiaalinen media. Kansalaisyhteiskunnan tutkimusportaali. Viitattu 1.12.2020. <http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/sosiaalinen-media>.
- ▶ Kopiosto ry & opetus- ja kulttuuriministeriö. 2015. Kopiraitti –reitti tekijänoikeuteen. Tekijän oikeuden ABC. Viitattu 8.12.2020. <https://tekijanoikeus.fi/wp-content/uploads/2015/03/kopiraitti-esite.pdf>.
- ▶ Muurinen, J. 2017. Instagram perusteet. <https://www.kuulu.fi/blogi/instagram-perusteet/>

LÄHTEET

- ▶ Rongas A & Honkonen K. 2016. Sosiaalisen median oppimisympäristö. Opetushallitus. Viitattu 1.12.2020. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/sosiaalisen-median-oppimisymparisto>.
- ▶ THL. 2019. Seksuaalikasvatus. Viitattu 1.12.2020. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon-tueksi/seksuaalikasvatus>.
- ▶ THL. 2017. Alaluokilla. Viitattu 1.12.2020. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon-tueksi/seksuaalikasvatus/perusopetus/alaluokilla>.
- ▶ Tekijänoikeus.fi. 2020. Teosten käyttäminen. Viitattu 8.12.2020. <https://tekijanoikeus.fi/tekijanoikeus/luvallinen-kaytto/>.
- ▶ WHO & BZgA. 2010. Seksuaalikasvatuksen standardit Euroopassa. Suuntaviivat poliittisille päättäjille, opetus- ja terveysalan viranomaisille ja asiantuntijoille. Vuutattu 8.12.2020. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80220/039844e2-c540-4e81-834e-6f11e0218246.pdf?sequence=1>.

Kiitos!